

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 2012
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

A1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παρακάτω αποσπάσματα:

Tu hominem investiga, quaeso, summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc. Noli spectare quanti homo sit. Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolore Aesopus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi.

.....

Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponebam. Colendo et cogitando homines excellentes animum et mentem meam conformabam. Sic enim – laudem et honestatem solum expetendo, omnes cruciatus corporis et omnia pericula mortis parvi esse ducendo – me pro salute vestra in tot ac tantas dimicationes obicere potui.

Μονάδες 40

Παρατηρήσεις

B1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις και φράσεις:

summa	: τον αντίστοιχο τύπο στον συγκριτικό βαθμό
parvi	: το επίρρημα στον υπερθετικό βαθμό
preti	: την αιτιατική ενικού
scelus	: την ονομαστική πληθυντικού
tanto dolore	: την ονομαστική ενικού
nihil	: την αφαιρετική ενικού στο ίδιο γένος

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ei	: τη γενική πληθυντικού στο θηλυκό γένος
gratius	: την αιτιατική πληθυντικού θηλυκού γένους στον ίδιο βαθμό
quas	: τη δοτική ενικού στο ίδιο γένος
bene	: την αιτιατική πληθυντικού του επιθέτου στο ουδέτερο γένος του συγκριτικού βαθμού
rem	: την αφαιρετική ενικού
mentem	: τη γενική πληθυντικού
omnes	: την αφαιρετική ενικού στο ίδιο γένος
cruciatus	: την αφαιρετική ενικού.

Μονάδες 15

B2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

investiga	: το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο του μέλλοντα στην ίδια έγκλιση και φωνή
mitte	: το β΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή
rediens	: το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
deduc	: το γ΄ ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή
noli	: το β΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα
sit	: το α΄ πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρατατικού
adfectus est	: το β΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

possit gerendi	: το απαρέμφατο του παρακειμένου : το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής παρατατικού στην παθητική φωνή
administrandi	: το β΄ ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
colendo proponebam	: την αφαιρετική του σουπίνου : το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
conformabam	: το απαρέμφατο μέλλοντα στην παθητική φωνή
expetendo	: το α΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής του συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή
obicere	: τη μετοχή του μέλλοντα στην ονομαστική ενικού του θηλυκού γένους.

Μονάδες 15

Γ1α. «**tu hominem investiga**»: να επαναδιατυπώσετε την πρόταση, ώστε να εκφράζεται απαγόρευση και με τους δύο τρόπους.

Μονάδες 4

Γ1β. «**rediens**»: να μετατρέψετε τη μετοχή στην αντίστοιχη πρόταση, ώστε να εκφράζει το σύγχρονο σε σχέση με το ρήμα της πρότασης, στην οποία ανήκει.

Μονάδες 2

Γ1γ. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων:

Epheso, tecum, nihili, dolore, cupidus, gerendi, tot, mortis, me.

Μονάδες 9

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

Γ2α. «**ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi**»: να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1), να αιτιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής της (μονάδα 1), να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 1) και να δικαιολογήσετε την έγκλιση και τον χρόνο εκφοράς της (μονάδες 2).

Μονάδες 5

Γ2β. «**cogitando homines excellentes**» : να γίνει η γερουνδιακή έλξη (μονάδες 3) και να αιτιολογηθεί αν είναι υποχρεωτική (μονάδες 2).

Μονάδες 5

Γ2γ. «**Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponebam**»: να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο με εξάρτηση από τη φράση «**Cicero dicit**».

Μονάδες 5

ΟΛΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.30 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 4ΗΣ ΑΠΟ 4 ΣΕΛΙΔΕΣ

A1. (Μετάφραση)

Κείμενο: 28

Αναζήτησε τα ίχνη του, σε παρακαλώ, και με την πιο μεγάλη φροντίδα είτε στείλε τον στην Ρώμη είτε φέρ' τον μαζί σου γυρίζοντας από την Έφεσο. Μη σε απασχολήσει πόσο κοστίζει: όποιος είναι τέτοιος μασκαράς έχει μικρή αξία. Ο Αίσωπος όμως οργίστηκε τόσο πολύ για την ελεεινή πράξη και το θράσος του δούλου, που τίποτα δε θα τον ευχαριστούσε πιο πολύ¹ από το να ξαναπάρει πίσω το δραπέτη².

1. τίποτε δε θα μπορούσε να του είναι πιο ευχάριστο 2. από την επανάκτηση του δραπέτη.

Κείμενο: 32

Αυτές (τις εικόνες) τις έβαζα πάντα μπροστά μου ως πρότυπα στην επιθυμία μου να διοικήσω σωστά και να διαχειριστώ την πολιτεία μας. Διέπλαθα την ψυχή μου και το νου μου με το να λατρεύω και να αναλογίζομαι τους έξοχους άντρες. Γιατί έτσι μπόρεσα να ριχτώ για τη σωτηρία σας σε τόσους πολλούς και τόσο μεγάλους αγώνες, με το να επιδιώκω δηλαδή μόνο τον έπαινο και την τιμή και να μην υπολογίζω όλα τα βάσανα του σώματος και όλους τους θανάσιμους κινδύνους.

**Οι μεταφράσεις αντλήθηκαν από το βιβλίο του καθηγητή. Η απόδοση της μετάφρασης κατά λέξη από τους μαθητές γίνεται αποδεκτή.*

B1. summa → superiore

parvi → minime

pretii → pretium

scelus → scelera

tanto dolore → tantus dolor

nihil → nulla re

ei → earum

gratius → gratiores

quas → cui

bene → meliora

rem → re

mentem → mentium

omnes → omni

cruciatu → cruciatu

B2. investiga → investiganto

mitte → misistis

rediens → redeunt

deduc → deduxerit

noli → non vis

sit → essemus

adfectus est → adficeris (ή adficere)

possit → potuisse

gerendi → gererentur
administrandi → administravisses
colendo → cultu
proponebam → proposuissent
conformabam → conformatum iri
expetendo → expetivero
obicere → obiectura

Γ1α. Tu hominem investiga → Noli hominem investigare – Ne hominem investigaveris

Γ1β. rediens → dum redis – (ή cum redires)

Γ1γ. Epheso → αφαιρετική προέλευσης, από τόπο κίνηση στο rediens
tecum → εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της συνοδείας στο deduc
nihili → γενική κατηγορηματική της αξίας στο est
dolore → απρόθετη αφαιρετική οργανική του μέσου στο adfectus est
cupidus → επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο ego
gerendi → απρόθετη γενική γερονδίου συμπλήρωμα επιθέτου στο cupidus, γενική αντικειμενική
tot → επιθετικός προσδιορισμός στο dimicationes
mortis → γενική επεξηγηματική στο pericula
me → αντικείμενο στο obicere, άμεση αυτοπάθεια

Γ2α. «ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi»:
Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση σε θέση επιρρηματικού προσδιορισμού του αποτελέσματος στο adfectus est. Εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο ut. Η πρόταση είναι αποφατική, γιατί ακολουθεί αρνητική λέξη, το nihil. Στην κύρια πρόταση υπάρχει το tanto (ποσοτική δεικτική λέξη), το οποίο προειδοποιεί ότι ακολουθεί συμπερασματική πρόταση. Εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (possit), γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο, το adfectus est, αρκτικός παρακείμενος. Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων – δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν. Στη συνείδηση των λατίνων η πράξη των συμπερασματικών προτάσεων θεωρείται ταυτόχρονη με την πράξη της κύριας.

Γ2β. Cogitando homines excellentes → cogitandis hominibus excellentibus.
Πρόκειται για προαιρετική γερονδιακή έλξη, γιατί το γερούνδιο βρίσκεται σε απρόθετη αφαιρετική.

Γ2γ. Cicero dicit eas (ή illas) se (ή ipsum), cupidum bene gerendi et administrandi rem publicam, semper sibi proponere.

Αν δεν ληφθεί υπόψη η εισαγωγή του σχολικού εγχειριδίου και θεωρηθεί ότι υπάρχει ετεροπροσώπια μεταξύ του απαρεμφάτου που προκύπτει από την τροπή στον πλάγιο λόγο και του ρήματος εξάρτησης, η τροπή έχει ως εξής:

Cicero dicit eas (ή illas) illum, cupidum bene gerendi et administrandi rem publicam, semper illi proponere.